

Nytt fylke – større ansvar for trafikksikkerheita

Skriv til fellesnemnda frå FTU Hordaland, 28. mai 2019

I samband med budsjettprosessen for Vestland fylkeskommune ønskjer fylkestrafikksikringsutvalet (FTU) i Hordaland å framheva ovanfor fellesnemnda det breie ansvaret og dei viktige oppgåvene innan trafikksikring som Vestland fylke skal ta hand om. Det er naturleg at FTU i Vestland får ei sentral rolle i dette arbeidet, og viktig at utvalet vert rusta for desse oppgåvene, både gjennom ressursar og mandat. FTU Hordaland vil difor belysa for fellesnemnda nokre av utfordringane innan trafikksikringsområdet som me meiner det er naturleg at FTU tar eit særleg ansvar for. Det gjeld mellom anna:

- Oppfølginga av vegtrafikklova § 40a om fylket sitt ansvar for trafikksikring
- Oppfølginga av arbeidet i fylket med etappemål etter nullvisjonen
- Oppfølginga av fylkeskommunen sitt ansvar i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikring på veg
- At eit godt tverrfagleg fagmiljø innan trafikksikring i nye Vestland fylke vert sikra
- At trafikksikringskompetansen vert heva i kommunane
- Stimulering til aktivitet i heile fylket

Innspel til reglement for FTU Vestland

Reglement for trafiktryggingsutvalet i Vestland legg rammene for utvalet sitt mandat. I møte 28. mai vart FTU Hordaland presentert for forslag til reglement, slik det vart lagt fram for fellesnemnda sitt arbeidsutval 29. april 2019. FTU Hordaland ønskjer å koma med konkrete innspel til reglementet.

- FTU Hordaland ønskjer at Ungdommens fylkesutval vert ført opp som konsultativt medlem.
- FTU Hordaland ønskjer at det under 2a (om oppgåver for utvalet) vert ført opp eit nytt kulepunkt, som seier at «Fylkestrafikksikringsutvalet skal følgja opp hendingar og utvikling i trafiktryggingsarbeidet i Vestland fylke».
- FTU Hordaland ønskjer at kulepunktet under 2c (Saker der trafiktryggingsutvalet har tilrådsrett) vert endra til «Skal ha til uttale saker innafor sitt arbeidsområde der dei ikkje har avgjerdsmynde».

Utfordringar, ansvar og moglegheiter

Vegtrafikklova §40a seier at fylkeskommunen har eit ansvar for å «tilrå og samordne tiltak» for å fremja trafikksikkerheita i fylket. Etter folkehelselova §20 har fylkeskommunen eit ansvar for å fremja folkehelse «innen de oppgaver og med de virkemidler som fylkeskommunen er tillagt».

Fylkeskommunen skal innan folkehelsearbeidet i fylket vera ein pådrivar og ein samordnar. FTU er gjennom sin funksjon og sitt arbeid fylkeskommunen sitt fremste verktøy for å fylla denne rolla for det som gjeld trafikksikring. FTU er ein unik arena som samlar og gir moglegheiter for samordning av ulike, sentrale fagmiljø innan trafikksikring på eit regionalt nivå. Fylkeskommunen sitt ansvar etter vegtrafikklova gjeld også mot kommunane.

Nullvisjonen om at ingen skal verta drepne eller hardt skadde i vegtrafikken, er leiestjerna i trafikktryggleiksarbeidet. Med utgangspunkt i nullvisjonen er det sett ambisiøse nasjonale etappemål i Nasjonal transportplan (NTP) for reduksjon i talet på drepne og hardt skadde. Fylkesvise etappemål vert gitt gjennom Nasjonal tiltaksplan for trafikkisikkerheit på veg. Etappemåla gir eit makstal på drepne og hardt skadde som me skal strekka oss langt etter for å koma under. Nytt FTU for Vestland bør ha eit aktivt forhold til fylket sine etappemål og trafikkisikkerheitsutviklinga i fylket.

Nasjonal tiltaksplan for trafikkisikkerheit på veg 2018-2021 er ein tiltaksplan under Nasjonal transportplan, og er eit samarbeid mellom Statens vegvesen, Politiet, Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Trygg Trafikk, fylkeskommunane og sju storbykommunar. Planen inneheld 136 målretta tiltak innan tretten innsatsområde. Fylkeskommunane har ansvar for oppfølging av 18 av desse tiltaka. Tiltaksplanen sikrar ein raud tråd i trafikkisikringsarbeidet i Noreg. Her har også fylkeskommunen og FTU ei viktig rolle i å få kommunane til å dra i same retning.

Det er viktig å sikra eit godt tverrfagleg fagmiljø innan trafikkisikring i det nye fylket. Trafikkisikring gjeld ikkje berre veg og transport, men også mobilitet i eit breiare perspektiv, opplæring og folkehelse. Dette bør speglast i FTU si samansetting, og korleis ein jobbar med trafikkisikring administrativt. I Hordaland har ein i dag eit tett og godt samarbeid med Trygg Trafikk. Det er viktig at denne partnerskapen vert vidareført. Ein ambisjon for eigen organisasjon bør vera å på sikt verta ein Trafikkisikker fylkeskommune, der det systematiske trafikkisikringsarbeidet på tvers av den fylkeskommunale verksemda vert styrka¹. Dei nye oppgåvene og den nye kompetansen som kjem inn i organisasjonen med avviklinga av sams vegadministrasjon frå 1. januar 2020, påverkar også trafikkisikringsarbeidet. Ei viktig oppgåve vert å nytta denne kompetansen best mogleg, slik at eit godt trafikkisikringsarbeid kan vidareførast.

Kommunane er viktige trafikkisikkerheitsaktørar, men trafikkisikringsarbeidet er ulikt prioritert kringom i kommunane. Personressursar sett av til dette arbeidet er ofte avgrensa, og det er behov for å kunne tilby faglege nettverk. Her vil fylkeskommunen kunne bidra til kompetanseheving og fagleg støtte gjennom konferansar, fagdagar, nettverkssamlingar og liknande. FTU Hordaland har sidan 2011 arrangert ein årleg trafikkisikringskonferanse, som har blitt ein viktig arena for dei som jobbar med trafikkisikring i kommunane og i andre etatar. I Trafikkisikker kommune-arbeidet får også kommunane tilgang på eit fagnettverk, i tillegg til at arbeidet med godkjenningsordninga medfører at kommunane i større grad må jobba på tvers av den kommunale verksemda. Trafikkisikker kommune er ei viktig satsing for FTU Hordaland, og partnerskapen med Trygg Trafikk er avgjerande for kunne sikra kommunane god rettleiing og oppfølging i prosessane.

Ei viktig oppgåve for FTU er å stimulera til trafikkisikringsaktivitet i heile fylket, både i kommunane og i frivillig sektor. Dette gjer FTU i dag mellom anna gjennom ei tilskotsordning. Dagens ordning bidrar til eit relativt høgt aktivitetsnivå, og gir det viktige haldningsskapande og trafikantretta arbeidet mange fleire hovud og hender enn kva fylkeskommunen aleine kan avsjå. Dette arbeidet er uvurderleg, og bør ha høg prioritet i Vestland fylke.

Trong for å oppretthalda krafta i arbeidet

Norsk trafikkisikringsarbeid er så langt ei suksesshistorie. Dei siste åra har Noreg hatt dei lågaste dødsratane for vegtrafikkulykker i Europa, truleg også i verda. Likevel gir det ingen grunn til å kvila på laurbæra. Ein ser i fleire andre land (også i våre nærområde) at utviklinga har stagnert, eller går i feil

¹ Hordaland fylkeskommune har vedtak på å verta Trafikkisikker fylkeskommune, men det har ikkje vore vurdert som aktuelt å gå i gang med eit slikt organisasjonsprosjekt no.

retning. Å oppretthalde krafta i trafikksikringsarbeidet og ikkje ta seg råd til å kvila er kanskje nettopp ein av suksessfaktorane.

Heilt sentralt er også den norske samarbeidsmodellen, der ein jobbar kunnskapsbasert og breitt, og etter same mål nasjonalt, regionalt og lokalt. Som nyleg avdøde vegdirektør Terje Moe Gustavsen påpeikte under den nasjonale trafikksikkerheitskonferansen 2019, vil det krevja stadig større innsats av oss for å lykkast med å redusera talet på drepne og hardt skadde, jo lågare desse tala vert. Dette av di me har henta ut stadig større delar av potensialet for ulykkes- og skadereduksjon.

Vidare satsing

Det er framleis potensiale å henta ut på fylkesveg og kommunal veg, og i det systematiske trafikksikringsarbeidet regionalt og lokalt. Sjansen for å verta hardt skada eller drepent i trafikken er langt større på ein fylkesveg enn ein riksveg. Tiltak for å redusera og forhindra påkøyrslar og møte- og utforkøyringsulykker vil framleis vera viktige. Det same gjeld tiltak mot uønskt åtfærd i trafikken, og opplæring av framtidens trafikantar. I det systematiske trafikksikringsarbeidet bør Trafikksikker kommune vera ei satsing også i framtida. Her har fylka forplikta seg gjennom tiltak i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikring. Etter kvart som nye kommunar kjem inn i dette arbeidet, vil behovet for midlar til satsinga auka. FTU Hordaland meiner dette vil vera ei god investering i trafikksikring.

Nye utfordringar dukkar også opp. Arbeidet med målet om at all vekst i persontransport i dei største byområda skal takast av kollektiv, sykkel og gange, vil gi oss fleire mjuke trafikantar i bytrafikken. Det er venta at dette vil medføra fleire alvorlege ulykker om ikkje ein satsar tyngre på trafikksikring enn i dag. For sykkel og gange er det også store mørketal på eineulykker, som i dag sjeldan vert registrert inn i statistikken over vegtrafikkulykker. Undersøkingar tyder på at mangelfull drift og vedlikehald har skylda for ein stor del av mørketalsulykkene.

Ei styrke ved trafikksikringsarbeidet i Noreg er at det er sterkt forankra i kunnskap om trafikksikring på system- og tiltaksnivå. Slik må også arbeidet halda fram med å vera. Fortsett framgang i arbeidet krev også at me skapar ny kunnskap og utviklar og testar nye reiskap og tiltak på område der me har utfordringar med å få ned ulykkestala. FTU Hordaland meiner at Vestland fylke må ta del i denne kunnskapsproduksjonen.

FTU Hordaland meiner alt dette talar for at FTU og trafikksikringsarbeidet i fylket bør styrkast ytterlegare i åra framover. Dette bør speglast i løyvingane til dette, bokstavleg talt, livsviktige arbeidet. Fylkeskommunane vert endå viktigare trafikksikringsaktørar frå januar 2020 av, når me overtar forvaltinga av eige vegnett frå Statens vegvesen. Me vil trenga aktive fylkeskommunar for å lykkast med å nå både fylkesvise og nasjonale mål for trafikksikkerheit. FTU Hordaland ønskjer såleis at Vestland fylke set seg høge ambisjonar for godt trafikksikringsarbeid, og tydelege prioriteringar for fylkestrafikksikringsutvalet.

På vegner av fylkestrafikksikringsutvalet i Hordaland

Jon Askeland

Utvalsleiar